

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE LUBSKO
NA LATA 2024-2030**

Spis treści

Wykaz użytych skrótów.....	2
I Wstęp.....	3
II Podstawy prawne.....	3
III CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	4
III 1. Przemoc domowa- definicje prawne.....	4
III 2. Formy i fazy przemocy domowej.....	6
III 3. Ochrona osób doznających przemocy domowej.....	8
IV Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Lubsko.....	10
IV 1. Podstawowe informacje o gminie.....	10
IV 2. Skala zjawiska na terenie Gminy Lubsko- dane instytucjonalne.....	10
IV 3. Działalność Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy Domowej.....	15
IV 4. Przemoc domowa na terenie Gminy Lubsko w opinii społeczności lokalnej.....	15
V Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej.....	21
VI Część programowa.....	22
VI 1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	22

VI 2. Realizacja i monitoring Programu.....	27
VI. 3. Źródła finansowania Programu.....	28
VI 4. Harmonogram realizacji Programu.....	28

Wykaz użytych skrótów

- BPMiG**- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Lubsku
- BC-K** – Biblioteka- Centrum Kultury w Lubsku
- DSM** – Dom Samotnej Matki
- GKRPA** - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubsku
- GD-P** – grupa diagnostyczno- pomocowa Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego
- KP** - Komisariat Policji w Lubsku
- KS** - Klub Senior + oraz inne organizacje zrzeszające seniorów na terenie gminy Lubsko
- MGOPS** - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- OP** - organizacje pozarządowe działające na terenie miasta i gminy Lubsko
- OSiR** - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lubsku
- OZ** – ochrona zdrowia - podmioty lecznicze z terenu gminy Lubsko
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach
- PIK** - Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie w Lubsku
- PR** – Prokuratura Rejonowa w Żarach
- PWD** - Placówka Wsparcia Dziennego w Lubsku dla dzieci i młodzieży
- SR** – Sąd Rejonowy w Żarach
- ŚDS** - Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubsku
- WTZ** - Warsztaty Terapii Zawodowej w Lubsku
- ZI** - Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lubsku
- ZK OZ** - Zakład Karny w Krzywańcu Oddział Zewnętrzny w Lubsku
- ZK SR** - Zespoły kuratorskie Sądu Rejonowego w Żarach
- ZPPP PŻ** - Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Żarskiego

I Wstęp

Przemoc domowa to specyficzna grupa czynów zabronionych przez prawo, a jej stopień społecznej szkodliwości jest bardzo wysoki. Analizując statystyki dotyczące przemocy domowej zaobserwować można, iż problem ten dotyczy najczęściej kobiet i dzieci. Z uwagi na swoją złożoność, zjawisko to wymaga podejścia interdyscyplinarnego oraz stałej i systematycznej współpracy instytucji oraz organizacji rządowych i pozarządowych zmierzającej do zmniejszenia skali jego występowania. Działania zapobiegawcze przemocy domowej należy realizować na wielu poziomach. W działania powinno się zaangażować oprócz ustawodawcy, organizacji rządowych i pozarządowych, również całe społeczeństwo¹.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszaniu jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubsko na lata 2024- 2030. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II Podstawy prawne

Niniejszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubsko na lata 2024-2030 został opracowany zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej– z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy wspomnianej Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, która obowiązuje w zasadniczej części od 22 czerwca 2023 r.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;

¹ M. Stożek, *Przemoc w rodzinie. Zapobieganie w świetle przepisów prawa*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009, s.

- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny,
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

III CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

III 1. Przemoc domowa- definicje prawne

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*

- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Natomiast w myśl art. 2 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i ich małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujący i gospodarujący oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Z kolei art. 2 ust. 1 pkt 3 definiuje pojęcie „osoba stosująca przemoc domową” – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2 (wyżej);

Kolejno art. 2 ust. 1 pkt 4 określa pojęcie „świadka przemocy domowej” – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Ponadto, zachowania przemocowe mogą wypełniać znamiona różnych typów czynów zabronionych penalizowanych przez przepisy Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu, które jest ścigane z urzędu.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi, że:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

III 2. Formy i fazy przemocy domowej

Termin przemoc potocznie najczęściej zastępowany jest takimi pojęciami jak brutalność, okrucieństwo, przestępczość. Pod pojęciem przemocy najczęściej rozumie się relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły. Utrudnia samoobronę z uwagi na wyraźną asymetrię sił – jedna bowiem ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Jednakże nie należy utożsamiać przemocy z agresją. To, co odróżnia przemoc od agresji, to owa przewaga sił jednej strony. W przemocy zawsze występuje ona po stronie sprawcy, zaś w przypadku agresji jest zrównoważona. Celem przemocy jest wyrządzenie ofierze szkody, wywołanie bólu, zadanie cierpienia, poniżenie. Sprawca naraża na szkody zdrowie i życie ofiary².

W celu określenia czy dane zachowanie lub zaniechanie jest przemocą, należy zbadać czy spełnia następujące 4 warunki:

- jest intencjonalne;
- jedna osoba posiada wyraźną przewagę nad drugą;
- doszło do naruszenia praw i dóbr osobistych drugiej osoby;
- osoba, wobec której stosowana jest przemoc doświadcza cierpienia, ponosi szkody fizyczne i psychiczne³.

2W. Jedlecka, *Formy i rodzaje przemocy* [w:] *Studia Erasmiiana Wratislaviensia = Wrocławskie Studia Erazmiańskie* : zeszyt naukowy studentów, doktorantów i pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007, s. 14.

3 <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie> (dostęp: 21.12.2023).

W literaturze spotkać można różnorakie klasyfikacje przemocy. Najczęściej wyróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz polegającą na zaniechaniu. Formy te często występują łącznie. Przemoc fizyczna to zachowanie, którego skutkiem może być uszkodzenie ciała. Nieważne jest jednak, czy do takiego uszkodzenia dojdzie. Będzie to np. popychanie, szarpanie, kopanie, bicie pięścią, przypalanie papierosem. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, jest najczęstszą z form przemocy, trudną do udowodnienia. Przejawem takiej przemocy może być np. krytykowanie, szantażowanie, krzyczenie, obrażanie, lekceważenie. Z kolei przemoc seksualna to podjęcie czynności seksualnej bez zgody drugiej osoby lub wykorzystanie stanu jej nieświadomości. Przykładem będzie tutaj np. zgwałcenie czy nagrywanie stosunku seksualnego. Natomiast przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Będzie to m.in.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy. Ostatnią z wymienionych form przemocy- zaniechaniem, można określić też jako formę przemocy ekonomicznej. Oznacza ona np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie⁴.

Wśród licznych zagadnień przyczyn przemocy domowej M. Borowski⁵ wymienia następujące grupy:

- przestępczość;
- alkoholizm, narkomania, lekomania;
- zachowania autodestrukcyjne: samobójstwa, samouszkodzenia;
- zaburzenia nerwowe i psychiczne;
- dewiacyjne zachowania seksualne;
- inne typy zachowań dysfunkcyjnych wobec istniejącego systemu społecznego powodujące np. zwiększenie się liczby rozbitych rodzin i rozwodów czy zjawiska tzw. sieroctwa społecznego.

Przemoc domowa zazwyczaj nie jest aktem jednorazowym, wręcz przeciwnie- ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Zjawisko to najczęściej powtarza się według określonego schematu, który stanowią trzy następujące po sobie fazy:

4 <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzynie/8-rodzaj-przemocy> (dostęp: 21.12.2023).

5 M. Borowski, *Przemoc w rodzinie*, <http://www.korzan.edu.pl/konferencja/re-feraty/borowski.pdf> (data dostępu: 21.12.2023).

1. Faza narastającego napięcia- jedno z parterów staje się napięte i stale poirytowane, sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem, często zaczyna pić czy przyjmować inne substancje odurzające. W tym czasie osoba doznająca przemocy stara się spełniać wszystkie zachcianki osoby stosującej przemoc, często przeprasza, wywiązuje się ze wszystkich swoich obowiązków. Objawami narastającego napięcia u osoby doznającej przemocy są różne dolegliwości typu bóle głowy, brzucha, bezsenność, nadpobudliwość nerwowa.

2. Faza gwałtownej przemocy- osoba stosująca przemoc wpada w szal i stara się wyładować napięcie. Do ataków agresji i stosowania przemocy dochodzi z mało istotnych powodów. Osoba doznająca przemocy znajduje się w stanie szoku, uspokaja osobę stosującą przemoc, stara się ochronić siebie, odczuwa wstyd i przerażenie, staje się apatyczna. Jest to najkrótsza faza. Skutki użytej przemocy mogą być różne- obrażenia fizyczne, a nawet śmierć. Po takim zachowaniu najczęściej dochodzi do spadku napięcia i obniżenia poziomu agresji osoby stosującej przemoc.

3. Faza miodowego miesiąca- jest to trzecia faza, kiedy osoba stosująca przemoc wyładowała już swoją złość, wie, że posunęła się za daleko, wyraża skruchę, obiecuje poprawę, szuka wytłumaczenia dla tego, co zrobiła, okazuje ciepło i miłość. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w zmianę osoby stosującej przemoc, a także w to, że przemoc była jedynie incydentem, odczuwa bliskość i zaufanie. Jednakże, faza ta przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia⁶.

III 3. Ochrona osób doznających przemocy domowej

Analizując raport podsumowujący działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za 2023 rok, należy stwierdzić, że przemoc domową zgłaszały przede wszystkim kobiety i były to głównie zgłoszenia telefoniczne. Wśród telefonujących zdecydowaną większość stanowiły właśnie kobiety (75%), jednak również mężczyźni korzystali z możliwości uzyskania porady czy wsparcia. Numer infolinii wybierali głównie dorośli. W analizowanym okresie odebrano 260 połączeń od dzieci lub niepełnoletniej młodzieży (1,4% wszystkich rozmów). Osoby zgłaszające przemoc rzadko mówią o tylko jednym jej rodzaju. Przemoc psychiczna towarzyszy w zasadzie każdej z pozostałych form. **Zgłaszało ją w 2023 roku: 8756osób (w tym 163 dzieci).**

6 J. Maciaszek, *Zjawisko przemocy we współczesnym świecie. Wybrane aspekty*, KUL, Stalowa Wola 2010, s. 39-41.

Przemoc fizyczną zgłaszało 4551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej 14% oraz seksualnej 4,5%.

Każda z osób doznających przemocy domowej może liczyć na bezpłatną pomoc ze strony państwa. Art. 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że pomocy tej udziela się w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- 4) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę Niebieskie Karty, której procedura od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura Niebieskie Karty obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę Niebieskiej Karty w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury Niebieskie Karty następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy

wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością podjęły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, zobowiązane są niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

IV Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Lubsko

IV 1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Lubsko jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie żarskim, w południowo zachodniej części województwa lubuskiego, nad rzeką Lubszą, blisko granicy z Niemcami. Siedzibą gminy jest miasto Lubsko. Powierzchnia miasta i gminy Lubsko wynosi 183 km² (w tym miasto – 13 km²) i obejmuje 18 wsi sołeckich z 28 miejscowościami.

Na koniec 2023 r. Gmina Lubsko liczyła 17 013 zameldowanych mieszkańców, z tego 12 625 stanowili mieszkańcy miasta, a 4 394 - mieszkańcy wsi. Spośród ogółu mieszkańców Gminy było 8 187 mężczyzn i 8 826 kobiet. Z analizy sytuacji demograficznej ludności Gminy Lubsko ze względu na wiek wynika, iż dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym - ok. 58,21 %, następnie poprodukcyjnym - ok. 23,80% i przedprodukcyjnym - ok. 16,98 %.

IV 2. Skala zjawiska na terenie Gminy Lubsko- dane instytucjonalne

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizuje Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc może być świadczona w formie pieniężnej i niepieniężnej, podstawą jej udzielenia, jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i wydanie na tej podstawie stosownej decyzji.

Pomocą Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubsku w 2023 roku w formie świadczeń (w tym pracy socjalnej) objęto rodziny pozostające w 574 gospodarstwach domowych o łącznej liczbie 776 osób tj. ok.4,50% mieszkańców gminy (w 2022 r. ok. 6,46%). W 2023 roku w stosunku do 2022 roku łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 66 osób. Najczęstszymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin wskazanymi przez MGOPS w Lubsku w 2023 roku, było kolejno:

ubóstwo – 354, niepełnosprawność – 266, długotrwała i ciężka choroba – 273, bezrobocie – 164 oraz alkoholizm – 45.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są Grupy Diagnostyczno-Pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby

wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa
w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

W latach 2020-2023 odbyło się łącznie 15 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, utworzono w sumie 591 grup diagnostyczno-pomocowych.

Tabela 1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania
--

Przemocy Domowej				
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	3
Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych	190	141	115	145

Źródło: dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubsku.

W latach 2020-2023 na terenie Gminy Lubsko wdrożono łącznie 180 procedur Niebieska Karta. W analizowanym okresie liczba wdrażanych procedur ma tendencję dynamiczną- w 2021 roku w stosunku do 2020 roku liczba ta zmalała, a następnie w 2023 roku wzrosła w stosunku do roku 2022. Instytucją, która najczęściej wszczyna ową procedurę jest Policja.

Tabela 2. Liczba wdrożonych procedur Niebieska Karta.

Liczba wdrożonych procedur Niebieska Karta				
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem, w tym przez:	51	36	40	53
Policję	31	22	23	27
Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	15	10	13	23
Oświatę	1	3	2	2
Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	0	0	0
Przedstawicieli instytucji z terenu innych gmin	3	1	2	1

Źródło: dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubsku.

Jak wynika z tabeli 3 w latach 2020-2023 większość procedur „Niebieskie Karty” była zamykana z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Tabela 3. Liczba procedur „Niebieskie Karty”, które zostały zakończone.

	2020	2021	2022	2023
Liczba zakończonych procedur, w tym:	45	32	26	26
• z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	30	26	21	23
• z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań	15	6	5	3
• przekazano do innych gmin	0	0	0	0

Źródło: dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubsku.

Wśród najczęściej podejmowanych działań członków grup roboczych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom dotkniętym przemocą pojawiły się:

- ✓ monitorowanie przez pracownika socjalnego i dzielnicowego środowiska rodzinnego,
- ✓ motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego lub innego leczenia specjalistycznego,
- ✓ kierowanie do GKRPA osób nadużywających alkohol i/lub inne środki zmieniające świadomość,
- ✓ motywowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową,
- ✓ udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i rodzicom w placówkach oświatowych oraz w poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- ✓ proponowanie skorzystania z zajęć w placówce wsparcia dziennego dla dzieci,
- ✓ udzielanie pomocy socjalnej,

- ✓ wprowadzanie asystenta rodziny,
- ✓ udzielanie porad, kierowanie do bezpłatnej pomocy prawnej,
- ✓ wnioskowanie do sądu rodzinnego o wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych, opiniowanie sytuacji rodziny na potrzeby sądu,
- ✓ zawiadamianie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o niestosowaniu się do zastosowanych środków zabezpieczających,
- ✓ zeznawanie na komisariacie policji oraz w sądzie rodzinnym i karnym,
- ✓ współpraca z ZI z terenu innej gminy.

IV 3. Działalność Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy Domowej

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy Domowej usytuowany przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubsku, w którym osoby dotknięte przemocą oraz problemem uzależnienia mogły uzyskać pomoc specjalistów tj. psychologa, kuratora, koordynatora ds. uzależnień, specjalisty terapii uzależnień.

Tabela 4. Liczba udzielonych konsultacji w Punkcie Konsultacyjno- Informacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy Domowej.

Punkt Konsultacyjno- Informacyjny ds. Uzależnień i Przemocy Domowej				
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba konsultacji udzielonych w Punkcie	633	840	782	962

Źródło: dane z Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubsku.

IV 4. Przemoc domowa na terenie Gminy Lubsko w opinii społeczności lokalnej

Istotnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego odnośnie przedmiotu diagnozy. Przedstawione poniżej wyniki reprezentują badania ankietowe przeprowadzone w 2023 roku w ramach „Diagnozy zjawiska przemocy domowej w Gminie Lubsko”.

W badaniu wzięło udział łącznie 209 pełnoletnich mieszkańców gminy Lubsko, z czego 75,6% stanowiły kobiety, a 24,4% stanowili mężczyźni.

Głównym celem badania było ustalenie skali zagrożeń oraz postaw i opinii społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy domowej występującym na terenie Gminy Lubsko. Diagnoza problemu miała służyć przede wszystkim:

- ✓ weryfikacji posiadanej wiedzy ogólnej nt. zachowań przemocowych oraz orientacji w zjawisku przemocy domowej występującym na terenie Gminy Lubsko,
- ✓ wskazaniu sposobów reagowania na przemoc domową oraz ich skuteczności,
- ✓ ukazaniu struktury przemocy domowej wśród mieszkańców Gminy Lubsko,
- ✓ pokazaniem stanu wiedzy nt. funkcjonujących instytucji pomocowych, ocenie skuteczności ich dotychczasowych działań oraz zgłoszeniu potrzeb w tym zakresie.

Wyniki uzyskane w ramach diagnozy przeprowadzonej w 2023 roku zostały porównane z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku:

- ✓ Respondenci nadal trafnie wskazują zachowania będące aktami przemocy domowej. Dysponują także ogólną wiedzą na temat tendencji społecznych dotyczących osób najczęściej doznających przemocy domowej, jak i ją stosujących, co z kolei znajduje swoje potwierdzenie w statystykach prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” oraz wynikach badań społecznych, wg których najczęściej akty przemocy domowej skierowane są do jej najsłabszych członków pozostających w zależności od pozostałych, tj. dzieci, osób starszych, schorowanych, niepełnosprawnych⁷.
- W myśleniu społeczności lokalnej o zjawisku przemocy domowej w dalszym ciągu widoczny jest wpływ mitów społecznych. Aczkolwiek, nastąpiła poprawa w tym zakresie związana ze zmniejszeniem liczby osób podzielających takie opinie:
 - Za stosowaniem „klapsów” jako sposobu dyscyplinowania dziecka, ale także działaniem będącym przejawem przemocy fizycznej opowiada się ponad 7% badanych co oznacza spadek o ponad 2% w stosunku do danych z 2021 roku – może to przemawiać za większą świadomością podejmowanych zachowań, lecz również mniejszą tolerancją krzywdy małoletnich.
 - Niewielki spadek – o zaledwie 0,3% notuje fakt obwiniania osób doznających przemocy domowej za jej wystąpienie. Mniejsza liczba badanych (spadek o około 2%) utożsamia się ze stwierdzeniem akceptacji przez osobę doznającą przemocy trwania przez nią w traumie. Przekonania takie mogą wynikać z niezrozumienia złożoności procesu wikłania w przemoc domową oraz tego konsekwencji w postaci życia w tzw. chronicznym stresie, który odbiera osobie doznającej krzywd umiejętność samodzielnego znalezienia rozwiązania kryzysowej sytuacji oraz zwrócenia się o pomoc⁸.

7 M. Lubińska-Bogacka, *Wybrane problemy przemocy w rodzinie*, Kraków 2019, s. 63.

8 D. Jaszczak-Kuźmińska, K. Michalska, *Zespoły Interdyscyplinarne. Procedura „Niebieskie Karty”*, Warszawa 2012, s. 15.

- O 2% spadła liczba ankietowanych sądzących, że przemoc domowa jest sprawą prywatną. Widoczne jest to w odpowiedziach sugerujących, jakie działania powinna podjąć osoba doznająca przemocy, aby się od niej uwolnić. W tym zakresie o 4% nastąpił wzrost postulatów o zwróceniu się o pomoc do instytucji, spadek o 7% notuje wzywianie pomocy, natomiast na podobnym poziomie do roku 2021 kształtuje się szukanie pomocy u najbliższych osób lub znajomych poza rodziną.
- Zwrot w stronę działań instytucjonalnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej obserwowany jest w deklaracjach respondentów dotyczących najbardziej skutecznej pomocy kierowanej do osób doznających przemocy domowej, jak również jej sprawców. W pierwszym przypadku jest to izolacja sprawcy oraz objęcie wsparciem specjalistycznym osób pokrzywdzonych. W drugim przypadku – powiadomienie o stosowaniu przemocy organów ścigania i sądowym nakazie opuszczenia wspólnie zajmowanego z osobą doznającą przemocy lokalu mieszkalnego i/lub zakazu zbliżania się i/lub kontaktowania. Jest to tendencja wprost odwrotna do uprzednio deklarowanej, gdzie zdaniem badanych działania w stosunku do sprawców przemocy domowej miały w głównej mierze koncentrować się na wpływaniu na zmianę jego zachowania poprzez edukację, poradnictwo, terapię, a w ostateczności na stosowaniu izolacji.
- O połowę mniej ankietowanych, bo prawie co 4 osoba tym razem trafnie oceniła liczbę ujawnianych w Gminie przypadków przemocy domowej w ciągu ostatniego roku. Natomiast ponad połowa badanych przeszacowała liczbę odnotowanych w prowadzonych przez instytucje procedur „Niebieskie Karty”. Taki wynik ponownie może sugerować nieujawnianie wszystkich przypadków przemocy domowej instytucjom lub rządziej - braku styczności respondentów z rodzinami uwikłanymi w przemoc. Przemawia za tym fakt, że w sumie ponad 70% badanych (o 25% więcej w porównaniu z rokiem 2021) w ciągu ostatniego roku słyszała o przemocy domowej, do której doszło na terenie Gminy Lubsko.
- Spośród czynników ryzyka wystąpienia przemocy domowej wskazywanych przez respondentów 45% wymieniło zachowania nabyte w domu rodzinnym, dla około 1/4 jest to niska odporność psychiczna lub zachowania ryzykowne np. pod wpływem środków psychoaktywnych.

- Około 35% (30% mniej niż w 2021 roku) badanych typuje wśród dominujących środowisk uwikłanych w przemoc domową, te w których występuje problem z uzależnieniem. W drugiej kolejności - 29% wskazało przypadki, które dotknięte są patologią życia społecznego. Z powyższego wynika, że ankietowani dostrzegają w tych dwóch typach środowisk największe prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy domowej, co podyktowane może być w dalszej mierze wpływem poglądu społecznego z II połowy XX wieku, o tym, że „prawdziwa” przemoc dotyka tylko rodziny problematyczne, patologiczne, z tzw. „marginesu społecznego”⁹. Pozytywnym faktem jest, iż z czasem zwiększa się świadomość społeczności lokalnej, gdyż zdaniem co 3 badanego żaden rodzaj środowiska społecznego nie przesądza o wystąpieniu w nim przemocy domowej.
- Około 1/4 ankietowanych (o 15% mniej niż w 2021 roku) było bezpośrednimi świadkami aktów przemocy domowej, do której doszło na terenie Gminy Lubsko w ciągu ostatniego roku, z tego 46% (mniej o około 20% w stosunku do 2021 roku) badanych spotkało się z aktami przemocy w 1 do 3 przypadków. O 12% mniej świadków w porównaniu z 2021 rokiem wskazało dziecko jako osobę krzywdzoną – dominującymi sprawcami przemocy nadal byli ojcowie, których liczba zmalała na rzecz wzrostu liczby krzywdzących matek. Z podsumowania informacji o stosowaniu przemocy domowej wobec żon, partnerek i babć, wynika, iż stanowiły one około 56% wszystkich osób krzywdzonych, natomiast stosującymi przemoc w prawie 60% byli partnerzy, mężowie i dziadkowie. Taki stan znajduje odzwierciedlenie w ogólnym obrazie rodzin uwikłanych w przemoc opisywanych w literaturze – osoby wpisujące się w rolę ofiary przemocy charakteryzują się takim zestawem cech osobowościowych, które sprzyjają sprawcy stosowaniu aktów przemocy¹⁰ niepotrafiące bądź nie będące w stanie bronić się skutecznie przed agresorem co przekłada się na częstotliwość pojawiania się w rodzajach: przemocy rodzica/ów (częściej ojca) wobec dziecka, przemocy małżeńskiej (męża nad żoną) lub w związku partnerskim (mężczyzny nad kobietą) oraz przemocy wobec osób starszych¹¹.
- Formy interweniowania respondentów – świadków sytuacji przemocowych były zbliżone do postaw z 2021 roku. W obecnym badaniu pojawia się odwrotna różnica między kobietami, które częściej podejmowały czynne działanie odwracające uwagę

9 M. Lubińska-Bogacka, *Wybrane problemy przemocy w rodzinie*, Kraków 2019, s. 48.

10 Tamże, s. 63.

11 A. Witkowska-Paleń, *Sprawcy przemocy w rodzinie. Uwarunkowania, okoliczności i konsekwencje stosowania przemocy*, Rzeszów 2019, s. 21-22.

sprawcy od zdarzenia, a mężczyznami, którzy więcej razy przybierali postawę bierną nie podejmując żadnej akcji lub stosując ucieczkę z miejsca niewygodnej dla nich sytuacji, a w jednym przypadku – popierając działania osoby krzywdzącej. Mimo powyższego pozytywnym jest fakt, że świadkowie nie pozostają obojętni na krzywdę drugiego człowieka i starają się w większości przypadków podjąć jakąkolwiek interwencję, aby zatrzymać eskalację przemocy domowej.

- Z uzyskanych danych wynika, że ponad 8% badanych w ostatnim roku doświadczyło przemocy domowej – jest to spadek o 17% w stosunku do danych z 2021 roku. Nadal w przeważającej większości przypadków (45%) stosowana przemoc przybierała postać psychicznego znęcania się. Nastąpił spadek przypadków nadużywania siły fizycznej (co 10 osoba), na rzecz wzrostu przemocy ekonomicznej (prawie co 4 osoba). Prawie 3/4 z tych ankietowanych (wzrost o 25%) doświadczało aktów przemocy kilka razy w roku. U 29% osób były to jednorazowe zdarzenia, natomiast u prawie co 4 osoby trwało to kilka dni lub rok. Podobnie jak w poprzednim badaniu prawie co drugi respondent przyznający się do doznawania aktów przemocy domowej, nadal boryka się z tym problemem.
- Wyniki pokazują, że liczba osób doznających przemocy domowej zamieszkujących na terenie Gminy Lubsko, jak również częstotliwość jej doświadczania uległa zmniejszeniu. Akty fizycznego znęcania się zmieniają formę na przemoc ekonomiczną. Może to mieć związek z większym napiętnowaniem społecznym czynów fizycznych – najbardziej widocznych, od bardziej wysublimowanej przemocy psychicznej i ekonomicznej. Rośnie liczba osób doznających przemocy domowej, które opowiadają o swoim cierpieniu innej osobie, otrzymując w ten sposób wsparcie (wzrost o 25%). Uczyniły tak wszystkie krzywdzone kobiety i połowa badanych mężczyzn, u których być może nadal pokutuje przeświadczenie, że ujawnianie doznawanej przemocy domowej będzie świadczyć o ich słabości. Fakt ten nie znajduje także przełożenia na dane prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, co może świadczyć o nieujawnianiu instytucjom pomocowym przypadków przemocy domowej stosowanej wobec mężczyzn, pomimo iż z uzyskanych danych wynika, iż prawie dwukrotnie więcej mężczyzn niż kobiet przyznaje się do doznawanej krzywdy.
- Uzyskane wyniki pokazują, że o 10% mniej badanych w porównaniu z 2021 rokiem deklaruje, że wie, gdzie można zgłosić przemoc domową. Kolejność wskazywanych podmiotów uległa zmianie na korzyść ośrodka pomocy społecznej przed policją,

następnie gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych oraz współdziałające przy niej punktu informacyjno-konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie oraz wspólnota AA. Najbardziej ponownie wskazano sąd, organy gminy oraz dom dziecka. Niewielki wzrost odnotowały placówki oświaty. Obraz ten sygnalizuje niski poziom dostępności mieszkańców Gminy do informacji na temat podmiotów udzielających pomocy w zakresie zapobiegania przemocy domowej, co wiąże się z koniecznością zintensyfikowania edukacji i oddziaływań profilaktycznych podnoszących świadomość społeczną.

- Podobnie do poprzednich wyników, ponad 40% respondentów negatywnie ocenia świadczoną przez podmioty pomoc dla osób uwikłanych w przemoc domową. 94% z nich przedstawiło propozycje rozwiązań, które zdaniem ankietowanych mogłyby poprawić aktualnie funkcjonujący system interwencyjno-pomocowy w Gminie Lubsko.
- Część ze zgłoszonych postulatów dotyczących w głównej mierze przyspieszenia reakcji służb interwencyjnych po uzyskaniu informacji o przypadku przemocy domowej oraz ochronę prawną pokrzywdzonych, jak również działań skierowanych do sprawców tj. szybszej izolacji od pokrzywdzonych, kierowania na terapię i uczestnictwa w niej, zaostrenie kar, zostało uregulowane przez ustawodawcę w nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz ustawach współtowarzyszących m. in. ustawie o policji czy kodeksie karnym. Inne propozycje takie jak zwiększenie liczby patroli policji, szybsza reakcja organów ścigania, sprawniejsze działanie sądów, pedagogizacja i wsparcie psychologa w placówkach oświaty czy uruchomienie dyżurów telefonicznych, są działaniami leżącymi w gestii poszczególnych instytucji i w dużej mierze warunkowane są ich możliwościami finansowo-kadrowymi. Pozostałe propozycje wysunięte przez przedstawicieli lokalnej społeczności ujęto w skrócie w poniższym zestawieniu:
 - lepszy dostęp do informacji o danych podmiotów i zakresie udzielanej przez nie pomocy, organizowanie kampanii informacyjnych i spotkań edukacyjnych na terenie Gminy;
 - poszerzenie oferty świadczonej pomocy specjalistycznej na terenie Gminy, umożliwienie kontaktu bezpośredniego i telefonicznego ze specjalistą;

- szkolenia osób w szczególności bezpośrednio pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową;
- zacieśnienie wzajemnej współpracy międzyinstytucjonalnej;
- większy udział świadków aktów przemocy w jej ujawnianiu, poważne i zaangażowane podejście do zgłaszanych sytuacji oraz stanowcza reakcja instytucji;
- organizacja grup terapeutycznych i/lub wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej;
- utworzenie mieszkań chronionych na terenie Gminy;
- propagowanie tworzenia rodzin zastępczych.

Powyższe zestawienie obrazuje subiektywne perspektywy odbioru poszczególnych mieszkańców Gminy Lubsko, dotychczas prowadzonej lokalnej polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Zgłaszane potrzeby w tym zakresie powinny być wiążące i stanowić bazę planowania dalszych działań profilaktyki zjawiska przemocy domowej.

V Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie danej gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doświadczających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową należy zaliczyć do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Do zasobów środowiska lokalnego Gminy Lubsko działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej zaliczyć należy:

- ✓ Komisariat Policji w Lubsku,
- ✓ Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubsku,
- ✓ Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy Domowej w Lubsku,
- ✓ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku,
- ✓ Organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego – m. in. Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym w Lubsku,
- ✓ Ośrodki wsparcia: Środowiskowy Dom Samopomocy, Klub Senior +, Warsztaty Terapii Zajęciowej,

- ✓ Placówki ochrony zdrowia z terenu miasta Lubsko,
- ✓ Poradnia Zdrowia „Intramed” w Lubsku,
- ✓ Placówki oświatowe z terenu Gminy Lubsko,
- ✓ Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Powiatu Żarskiego – Oddział Lubsko,
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubsku.

VI Część programowa

VI 1. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubsko na lata 2024-2030 jest:

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową, zapewnienie pomocy i ochrony osobom doznającym przemocy domowej oraz prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Tak pojmowany cel główny wpisuje się w szerszy kontekst Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubsko na lata 2021-2030 oraz stanowi uszczegółowienie CELU STRATEGICZNEGO nr 2: „Wspieranie rodzin będących w kryzysie”, w ramach którego przyjęto CEL OPERACYJNY 2.3.: „Przeciwdziałanie przemocy domowej”.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy Lubsko, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Tabela 4. Cele szczegółowe Programu.

Kierunki działań	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Termin realizacji
<u>I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zapewnienie ochrony oraz wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.</u>			
1.1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawiciele podmiotów wchodzących w skład ZI i/lub GD-P • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba członków i skład ZI • liczba posiedzeń ZI • liczba utworzonych GD-P 	Działania bieżące
1.2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • KP • MGOPS • Ośrodki Zdrowia • OZ • PIK • Inne placówki wsparcia • ŚDS • WTZ • ZK SR • OP 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z konsultacji w PIK • liczba grup wsparcia • liczba rodzin, które objęto wsparciem asystenta rodziny 	Działania bieżące
1.3. Udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • MGOS • ZI 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba udostępnionych informacji 	Aktualizacja informacji raz w roku
1.4. Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin doznających przemocy domowej objętych pracą socjalną 	Działania bieżące
1.5. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz schronienia osobom doznającym przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • MGOP • Specjalistyczne placówki wsparcia np. DSM 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej w związku z występowaniem przemocy domowej, • liczba osób skierowanych na 	Według potrzeb

		pobyt całodobowy do ośrodka wsparcia	
1.6. Podnoszenie świadomości osób doznających przemocy domowej w zakresie przysługujących im praw oraz możliwych reakcji w sytuacji doświadczania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • ZI • PIK • KP • ŚDS • WTZ • Inne placówki wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej osób doznających przemocy domowej 	Działania bieżące
1.7. Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty".	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • ZI 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej objętych monitoringiem 	Działania bieżące
<u>II CEL SZCZEGÓŁOWY: Efektywne oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową.</u>			
2.1. Interweniowanie w sytuacji występowania przemocy domowej poprzez stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • ZI • KP • Placówki oświatowe • GKRPA • Ośrodki Zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych interwencji, • liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” 	Działania bieżące
2.2. Propagowanie i motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz informowanie o obowiązujących, nowych, potencjalnych następstwach karnych niezgłoszenia się lub nieukończenia programu.	<ul style="list-style-type: none"> • ZI • PCPR • MGOPS • Ośrodki Zdrowia • ZK OZ • ZK SR • ZPPP PŻ 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych 	Działania bieżące

2.3. Podnoszenie świadomości osób stosujących przemoc domową w zakresie negatywnych konsekwencji prawnych, społecznych oraz zdrowotnych jej stosowania.	<ul style="list-style-type: none"> • ZI • KP • PCPR • MGOPS • Ośrodki Zdrowia • ZK OZ • ZK SR • ZPPP PŻ 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych rozmów z osobami stosującymi przemoc domową 	Działania bieżące
2.4. Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> • ZI • PCPR • MGOPS • Ośrodki Zdrowia • ZK OZ • ZK SR • ZPPP PŻ • inne podmioty realizujące działania mające na celu ograniczenie zjawiska przemocy domowej • OP 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc • liczba podmiotów, z którymi podjęto współpracę 	Działania bieżące
III CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie działań profilaktycznych, zwiększenie poziomu wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej oraz podnoszenie wrażliwości społecznej wśród wszystkich mieszkańców gminy.			
3.1. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w szczególności tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> • Placówki oświatowe • GKRPA 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do dzieci i młodzieży • liczba szkół objętych oddziaływaniami profilaktycznymi 	Rok sprawozdawczy

<p>3.2. Organizowanie akcji i kampanii informacyjnych ukazujących problem zjawiska przemocy domowej, a także wzbudzających wrażliwość wśród społeczeństwa na występowanie zjawiska przemocy domowej oraz wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za zgłaszanie takich przypadków. Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • Placówki oświatowe • GKRPA • ŚDS • KP • WTZ • ZI • ZPPP PŻ 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych w zakresie przemocy domowej • liczba programów i kampanii społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w których brano udział 	<p>Rok sprawozdawczy</p>
<p>3.3. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz wychowania bez przemocy, a także podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • ZI • GKRPA • Placówki oświatowe • ZPPP PŻ • ZK OZ 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do rodziców 	<p>Rok sprawozdawczy</p>
<p>3.4. Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego, propagowanie zachowań nieagresywnych i wzmacnianie więzi rodzinnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • DPS • Ośrodki wsparcia, • BPMiG • B-CK • OSiR • ŚDS 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej • liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych • liczba obiektów kultury 	<p>Działania bieżące</p>
<p>3.5. Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej oraz jego skali.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • ZI • GKRPA • Placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych diagnoz 	<p>do końca trwania Programu</p>

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc domowej.			
4.1 Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową w celu doskonalenia i podnoszenia ich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.	<ul style="list-style-type: none"> • Specjaliści w zakresie kształcenia i wspierania osób zawodowo zajmujących się pomaganiem • Superwizorzy 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń, warsztatów konferencji, seminariów, superwizji • liczba osób biorących udział w doskonaleniu zawodowym 	Rok sprawozdawczy
4.2. Zapewnienie dostępu pracownikom zawodowym zaangażowanym w przeciwdziałanie przemoc domowej dostępu do specjalistycznej literatury oraz materiałów szkoleniowych.	<ul style="list-style-type: none"> • MGOPS • ZI • GKRPA 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zakupionych materiałów szkoleniowych/ edukacyjnych 	Rok sprawozdawczy

VI 2. Realizacja i monitoring Programu

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 mają charakter ciągły i są skierowane do:

- mieszkańców Gminy Lubsko, w tym dla osób zagrożonych przemocą domową;
- osób stosujących przemoc domową;
- osób doznających przemoc domowej;
- świadków przemoc domowej;
- osób/ instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc domowej.

Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności oraz podjęcie działań korygujących. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubsku na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu. W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitorujące:

- liczba osób/rodzin, w których występuje problem przemoc domowej objętych pomocą,
- liczba podjętych działań profilaktycznych w gminnych placówkach oświatowych,
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba ofiar przemoc domowej,

- liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do końca marca każdego roku za rok poprzedzający i przedstawia je Burmistrzowi Lubska.

VI. 3. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy Gminy Lubska na lata 2024 - 2030 będą środki finansowe z budżetu gminy, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Programu.

VI 4. Harmonogram realizacji Programu

Program realizowany będzie na terenie Gminy Lubska w latach 2024-2030. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.